

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

سوره مبارکه همزه

دور شدن از موانع ارتباط با دیگران

طهارت برای تدبیر (ایجاد طهارت در خود از منظر یکی از موضوعات سوره)

یکی از مشکلاتی که در پیش روی انسان قرار دارد اینست که در بسیاری از موارد نمی‌تواند مصداق همز و لمز را بشناسد، تا از آن استغفار و توبه کند. از ویژگی‌های درس حاضر شناخت عوامل و نیز نتایج همز و لمز است. با توجه به آنچه گذشت و با مرور دوباره آنها، معلوم شد، اولاً بسیاری از افراد دچار همز و لمز هستند ولی خودشان آن را به این عنوان نمی‌شناسند لذا فهرستی از همز و لمز را یادداشت کنید:

۱. غیبت و بدگویی از دیگران

۲. انتقادی که با تخریب همراه است.

۳. تحقیر دیگران

ثانیاً هر کسی برای طعنه زدن خود توجیحاتی دارد برخی از این توجیحات را یادداشت نمایید:

۱. آدم بی‌فکری است باید او را از این بی‌فکری خارج کرد.

۲. بی‌دست و پا و حواس پرت است، کاری را نمی‌شود به او سپرد.

۳. با اشتباهات خود همه را کلافه کرده است.

ثالثاً برخی مواقع انسان برای اصلاح کسی او را مورد سرزنش قرار می‌دهد مواردی مانند زیر را در ذهن خود مجسم کنید:

۱. دوست شما دارای اشتباهات مکرر است، به طور ناخواسته در مقام تذکر به او، خود را از آن اشتباهات مصون

دیده با تعجب و از روی سرزنش از او می‌پرسید چرا...؟

۲. معلمی است که شاگردانش درس نخوانده‌اند، چون خود را معلم و آنها را شاگرد می‌داند، به خود حق می‌دهد

تا آنها را تحقیر نماید و با تعابیر سبک با آنها سخن بگوید.

۳. پدر و مادری است که به خاطر اصلاح کردن فرزندشان از حربه کوچک کردن او در میان جمع استفاده می‌کنند یا برای تحقیر او موفقیت‌های دیگران را به رخ می‌کشند.

بدین ترتیب با شناخت موارد همز و لمز برای طهارت یافتن، لازم است به طور کلی دست از سرزنش دیگران برداریم.

حتی به افرادی که دچار خطاهای فاحش هستند، تنها برای رضایت خدا، با اخلاق حسنه و مطابق با سیره اهل بیت علیهم السلام تذکر دهیم؛ زیرا خداوند ما را مأمور به اصلاح خود و دیگران نموده است. (با ضوابط و شرایطی که دارد)

برای آشنایی با سیره اهل بیت علیهم السلام در برخورد با مسائل اجتماعی به فرازهایی از دعای مکارم اخلاق^۱ اشاره می‌شود:

۱. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَبَلِّغْ بِيَمَانِي أَكْمَلَ الْإِيمَانِ
۲. وَاجْعَلْ يَقِينِي أَفْضَلَ الْيَقِينِ وَانْتَهِ بِنَيْتِي إِلَى أَحْسَنِ النِّيَّاتِ وَبِعَمَلِي إِلَى أَحْسَنِ الْأَعْمَالِ
۳. اللَّهُمَّ وَفِّرْ بِلُطْفِكَ نَيْتِي وَصَحِّحْ بِمَا عِنْدَكَ يَقِينِي وَاسْتَصْلِحْ بِقُدْرَتِكَ مَا فَسَدَ مِنِّي
۴. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
۵. وَاكْفِنِي مَا يَشْغَلُنِي الْإِهْتِمَامُ بِهِ وَاسْتَعْمِلْنِي بِمَا تَسَأَلُنِي غَدًا عَنْهُ وَاسْتَفْرِغْ أَيَّامِي فِيَمَا خَلَقْتَنِي لَهُ
۶. وَاغْنِنِي وَأَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِكَ وَ لَا تَفْتِنِّي بِالنَّظَرِ وَأَعِزَّنِي وَ لَا تَبْتَلِينِي بِالْكِبْرِ
۷. وَعَبْدِنِي لَكَ وَ لَا تُفْسِدْ عِبَادَتِي بِالْعُجْبِ
۸. وَ أَجْرٍ لِلنَّاسِ عَلَى يَدِي الْخَيْرِ وَ لَا تَمَحِّقْهُ بِالْمَنِّ وَ هَبْ لِي مَعَالِي الْأَخْلَاقِ وَ اعصِمْنِي مِنَ الْفَخْرِ
۹. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ لَا تَرْفَعْنِي فِي النَّاسِ دَرَجَةً إِلَّا حَطَطْتَنِي عِنْدَ نَفْسِي مِثْلَهَا
۱۰. وَ لَا تُحَدِّثْ لِي عِزًّا ظَاهِرًا إِلَّا أَحَدَّثْتَ لِي ذِلَّةً بَاطِنَةً عِنْدَ نَفْسِي بِقُدْرَتِهَا
۱۱. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
۱۲. وَ مَتَّعْنِي بِهَدْيِ صَالِحٍ لَا أَسْتَبْدِلُ بِهِ وَ طَرِيقَةَ حَقٍّ لَا أَرْيَغُ عَنْهَا وَ نِيَّةٍ رُشِدٍ لَا أَشْكُ فِيهَا
۱۳. وَ عَمَّرْنِي مَا كَانَ عُمُرِي بِذِلَّةٍ فِي طَاعَتِكَ فَإِذَا كَانَ عُمُرِي مَرْتَعًا لِلشَّيْطَانِ فَاقْبِضْنِي إِلَيْكَ قَبْلَ أَنْ يَسْبِقَ مَقْتِكَ إِلَيَّ أَوْ يَسْتَحْكِمَ غَضَبَكَ عَلَيَّ
۱۴. اللَّهُمَّ لَا تَدَعِ خِصْلَةَ تَعَابٍ مِنِّي إِلَّا أَصْلَحْتَهَا وَ لَا عَابَةَ أَوْتَبُّ بِهَا إِلَّا حَسَنْتَهَا وَ لَا أَكْرُومَةً فِيَّ نَاقِصَةً إِلَّا أَتَمَمْتَهَا

^۱ صحیفه سجادیه، ص ۹۳؛ همان، ترجمه آیتی، ص ۱۲۸

۱۵. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
۱۶. وَ أَبْدَلْنِي مِنْ بَغْضَةِ أَهْلِ الشَّنَانِ الْمَحَبَّةَ
۱۷. وَ مِنْ حَسَدِ أَهْلِ الْبَغْيِ الْمَوَدَّةَ وَ مِنْ ظَنَّةِ أَهْلِ الصَّلَاحِ الثَّقَةَ وَ مِنْ عَدَاوَةِ الْأَدْنِيِّينَ الْوَلَايَةَ
۱۸. وَ مِنْ عُقُوقِ ذَوِي الْأَرْحَامِ الْمَبْرَّةَ وَ مِنْ خِذْلَانِ الْأَقْرَبِينَ النَّصْرَةَ وَ مِنْ حُبِّ الْمُدَّارِينَ تَصْحِيحَ الْمِقَّةِ
۱۹. وَ مِنْ رَدِّ الْمَلَابِسِينَ كَرَمِ الْعِشْرَةِ وَ مِنْ مَرَارَةِ خَوْفِ الظَّالِمِينَ حَلَاوَةَ الْأَمْنَةِ
۲۰. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ لِي يَدًا عَلَى مَنْ ظَلَمَنِي وَ لِسَانًا عَلَى مَنْ خَاصَمَنِي وَ ظَفْرًا بِمَنْ عَانَدَنِي
۲۱. وَ هَبْ لِي مَكْرًا عَلَى مَنْ كَايَدَنِي وَ قُدْرَةً عَلَى مَنْ اضْطَهَدَنِي وَ تَكْذِيبًا لِمَنْ قَصَبَنِي
۲۲. وَ سَلَامَةً مِمَّنْ تَوَعَّدَنِي وَ وَفْقَنِي لِطَاعَةِ مَنْ سَدَدَنِي وَ مَتَابَعَةَ مَنْ أَرْشَدَنِي
۲۳. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَدِّدْنِي لِأَنَّ أَعَارِضَ مَنْ غَشَّيَنِي بِالنُّصْحِ وَ أَجْزِي مَنْ هَجَرَنِي بِالْبِرِّ وَ أَثِيبَ مَنْ حَرَمَنِي بِالْبَدَلِ
۲۴. وَ أَكْفِيْ مَنْ قَطَعَنِي بِالصَّلَةِ وَ أَخَالَفَ مَنْ اغْتَابَنِي إِلَى حُسْنِ الذِّكْرِ وَ أَنْ أَشْكُرَ الْحَسَنَةَ وَ أَغْضِي عَنِ السَّيِّئَةِ
۲۵. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ حَلِّئِي بِحَلِيَّةِ الصَّالِحِينَ وَ أَلْبِسْنِي زِينَةَ الْمُتَّقِينَ فِي بَسْطِ الْعَدْلِ
۲۶. وَ كَظْمِ الْغَيْظِ وَ إِطْفَاءِ النَّارِ وَ وَصْمِ أَهْلِ الْفُرْقَةِ وَ إِصْلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ
۲۷. وَ إِفْشَاءِ الْعَارِفَةِ وَ سِتْرِ الْعَائِبَةِ وَ لِينِ الْعَرِيكَةِ
۲۸. وَ خَفْضِ الْجَنَاحِ وَ حُسْنِ السَّيْرِ وَ سُكُونِ الرِّيحِ وَ طِيبِ الْمُخَالَفَةِ
۲۹. وَ السَّبْقِ إِلَى الْفَضِيلَةِ وَ إِثَارِ التَّفَضُّلِ وَ تَرْكِ التَّعْيِيرِ وَ الْإِفْضَالِ عَلَى غَيْرِ الْمُسْتَحِقِّ
۳۰. وَ الْقَوْلِ بِالْحَقِّ وَ إِنْ عَزَّ وَ اسْتِقْلَالَ الْخَيْرِ وَ إِنْ كَثُرَ مِنْ قَوْلِي وَ فِعْلِي
۳۱. وَ اسْتِكْثَارِ الشَّرِّ وَ إِنْ قَلَّ مِنْ قَوْلِي وَ فِعْلِي وَ أَكْمِلْ ذَلِكَ لِي بِدَوَامِ الطَّاعَةِ وَ لُزُومِ الْجَمَاعَةِ وَ رَفْضِ أَهْلِ الْبِدْعِ وَ مُسْتَعْمِلِ الرَّأْيِ الْمُخْتَرَعِ

۱. بار خدایا، درود بفرست بر محمد و خاندانش و ایمان مرا به کامل ترین درجات ایمان برسان
۲. و یقین مرا به برترین مراتب یقین و نیت مرا به نیکوترین نیتها و عمل مرا به بهترین اعمال فرا بر.
۳. ای خداوند، به لطف خود نیت مرا از هر شائبه مصون دار و به رحمت خود یقین مرا استوار گردان، و به قدرت خود فساد مرا به صلاح بدل نما.
۴. بار خدایا، درود بفرست بر محمد و خاندانش

۵. و مرا از هر کار که پرداختن به آن از پرداختنم به تو باز می‌دارد، بی‌نیاز گردان و به کاری بر گمار که در روز بازپسین از من خواهی و روزهای عمر مرا در کاری که مرا برای آن آفریده‌ای مصروف دار
۶. و مرا بی‌نیاز فرمای و در روزی بر من بگشای و به نگرستن به حسرت در مال و جاه کسان گرفتار مساز و عزیزم دار و به خود پسندی دچارم مکن.
۷. مرا به بندگی خود گیر و عبادتم را به عجب و غرور تباه مکن.
۸. و بر دست من، در حق مردم کارهای خیر جاری کن و کارهای خیر من به شائبه منت نهادن بر خلق خدای میامیز و از اخلاق متعالی بهره‌ورم دار و از نازش بر خویش در امان.
۹. بار خدایا، درود بفرست بر محمد و خاندانش و هر گاه مرا در نظر مردم به درجتی فرا می‌بری به همان قدر در نفس خود خوارم گردان
۱۰. و هر گاه مرا به عزتی آشکار می‌نوازی به همان قدر در نفس خود ذلیل گردان.
۱۱. بار خدایا، درود بفرست بر محمد و خاندانش
۱۲. و مرا به راه شایسته هدایت راه بنمای و چنان کن که راه دیگرگون نکنم، و طریق حق پیش پای من بگشای و چنان کن که به راه باطل نگرایم، و نیتی صوابم ده و چنان کن که در آن تردید روا ندارم،
۱۳. و عمر مرا دراز نمای و چنان کن که در طاعت تو به سر شود و چون مرتع عمر من چراگاه اهریمن گردد، پیش از آنکه خصومت تو بر من تازد یا خشم تو مرا به سر در اندازد، جان من بستان.
۱۴. ای خداوند، هر خصلت بد که در من است به صلاح آور و هر زشتی که با من است و موجب نکوهش من، به زیبایی بدل نما و هر کرامت کمال نایافته که در من است کامل فرما.
۱۵. بار خدایا، درود بفرست بر محمد و خاندانش
۱۶. و کینه‌توزی دشمنان مرا به محبت بدل بفرما
۱۷. و حسد حسودان مرا به مودت و بدگمانی صالحان را در حق من به اعتماد و دشمنی نزدیکان را به دوستی
۱۸. و کژتابی خویشاوندان را به نیکخواهی و فرو گذاشتن اقبای مرا به یاریگری و دوستی ناپایدار مجامله‌گران را به دوستی پایدار
۱۹. و ناسازگاری معاشران را به معاشرتی کریمانه و تلخی بیم از ستمکاران را به شیرینی ایمنی از تجاوز ایشان.
۲۰. بار خدایا، درود بفرست بر محمد و خاندانش و مرا در برابر آنکه بر من ستم می‌کند، تنی توانا ده و در برابر آنکه با من به بحث و جدال برخاسته، زبانی گویا ده و در برابر کسی که با من دشمنی می‌ورزد، پیروزی ده

۲۱. و در برابر کسی که بر من حيله می‌کند، مکر ارزانی دار و در برابر کسی که مرا مقهور خود خواهد، قدرت عطا فرما و دروغ کسی را که مرا دشنام می‌دهد آشکار ساز
۲۲. و از آنکه تهدیدم می‌کند، مرا به سلامت دار و توفیقم ده که فرمانبردار کسی باشم که مرا به راه راست برد و تابع آن که مرا به طریق رشاد می‌کشد.
۲۳. بار خدایا، درود بفرست بر محمد و خاندانش و رستگاری بخش مرا تا کسی را که با من ناراستی کند به اخلاص پاسخ دهم و کسی را که از من دوری گزیند به نیکویی جزا دهم و کسی را که مرا محروم می‌دارد به بذل و احسان بنوازم.
۲۴. و با آن کس که رشته مودت بریده است بیبوندم و کسی را که از من به بدی یاد کرده به نیکی یاد کنم و خوبی را سپاس گویم و از بدی چشم فرو بندم.
۲۵. ای خداوند، مرا سیمای صالحان ده و جامه پرهیزگاران در گسترده عدل
۲۶. و فرو خوردن خشم و خاموش کردن آتش دشمنی و به هم پیوستن تفرقه جویان و آشتی دادن خصمان
۲۷. و فاش کردن نیکی و پوشیدن عیبها و نرمخویی
۲۸. و فروتنی و نیک سیرتی و بیرون راندن باد غرور از سر و خوشخویی
۲۹. و سبقت در فضیلت و ایثار در بخشش و دم فرو بستن از عیب دیگران و ترک بخشش در حق کسی که در خور بخشش نباشد
۳۰. و گفتن سخن حق، هر چند دشوار بود و اندک شمردن نیکی‌های خود در کردار و گفتار هر چند بسیار بود
۳۱. و بسیار شمردن بدی‌های خود در کردار و گفتار هر چند اندک بود. ای خداوند، این صفات را در من به کمال رسان به دوام طاعت خود و همسویی با جماعت مقبول و دوری از بدعت جویان و پیروان باورهای مجعول.